

Høringsuttalelse: På livets vei

Generelt om "På livets vei"

Visjoner og mål med pilegrimsledene bør være utformet på en måte som skaper engasjement. I prosjektbeskrivelsen fremmes visjonen om at "Den nasjonale pilegrimssatsingen skal bidra til at Trondheim/Nidaros i 2030 skal fremstå som et av de viktigste pilegrimsmål i Europa". Med et slikt fokus blir målet Nidaros viktig, og pilegrimsleden nærmest uinteressant. Det er også en vanskelig oppgave å skape engasjement i lokalmiljø langs pilegrimsleden, for å fremme Trondheim som reisemål.

For å vedlikeholde pilegrimsledene, og utvikle dem, markedsføre dem bredt og få flere brukere av dem, må man ha lokalt engasjement. For å skape lokalt engasjement er det viktig at det er betydelig frihet lokalt til hva man legger i pilegrimsleden langs sin del av en led; fra formål og betydning til opplevelser og tilrettelegging for vandrere. Det overordnede målet med utviklingen av pilegrimsledene bør være å lage veier til hellige steder, uavhengig av om disse stedene er geografiske, som Nidaros, eller noe man kommer til gjennom indre og ytre opplevelser.

Østerdalsleden

Østerdalsleden har en unik mulighet til å fokusere på en moderne og dypere side ved pilegrimsvandring dersom forholdene legges til rette for det, og det ikke hindres av et ensidig fokus på rydding av vei og merking til Nidaros.

En moderne satsing på pilegrimsleden i Østerdalen bør rettes mot moderne pilegrimer og fokusere på dypere sider ved pilegrimsvandring; slik som at veien er målet, og at pilegrimsleden fører til et hellig sted mens man er underveis med sine egne tanker. Pilegrimsleden gjennom Østerdalen går gjennom store, uberørte naturområder. Området er skrint og lite spektakulært, men harmonisk, beskjedent og preget av ro. Pilegrimsleden her har derfor et svært stort potensial som en led som oppfordrer til å ta ferie fra den materielle verden, og ro og tid til å komme i kontakt med skaperverket og Gud. Noe mange savner i dag, og som er et viktig mål for mange pilegrimer i dag. Forslaget om å bruke det meget populære retreatsenteret Lia Gård som pilegrimssenter er en svært god ide. Senteret står for mange av de samme verdiene som pilegrimsledene, og form mange av pilegrimsledens målgrupper er Lia Gård et kvalitetsstempel. Et pilegrimssenter tilknyttet Lia gård vil styrke pilegrimsledene langt utover Østerdalsleden. Lia gård er et pilegrimsmål i seg selv, ikke bare regionalt, men også nasjonalt.

Det bør legges en stilling som pilegrimsprest til dette pilegrimssenteret, med en stillingsbeskrivelse som gjør at arbeidet ikke blir sentralisert, men kan utføres langs hele leden. For å sørge for at pilegrimsposten kan fokusere på arbeidet sitt, og unngå at vedkommende blir opptatt med å dekke inn vanlige gudstjenester, bør stillingen holdes utenom prostiet, gjerne også utenom bispedømmet.

For Østerdalsleden er det viktig at leden gjennom Åmot blir godkjent. Muligheten til tilknytning fra Rena gir pilegrimer muligheten til å koble seg til Østerdalsleden ved å komme med tog fra Oslo (eller nordfra). Stor-Elvdal jobber også med en mulig tilknytningsled, og dette ønskes velkommen av oss lenger nord.

Lokale/regionale pilegrimsmål er viktige i forhold til lokalt engasjement. Det er også langt flere som vil kunne gå biter av leden enn hele leden. Rendalen/Lia gård har brukt Tyllidalen og Olsokspelet der som et lokalt pilegrimsmål. I Tyllidalen (Tynset kommune) har det vært tradisjon med Olsokspel i over 30 år. I år skrives et nytt spel, og det samarbeides om å arrangere vandring sørfra til Tyllidalen. Spelet legges helgen før Olsok, og gjør det mulig for pilegrimer å bevege seg videre til Trondheim til Olsok om en ønsker det. Dette er noe vi ønsker å bygge videre på.

Det ble i april i fjor opprettet en styringsgruppe for Østerdalsleden for å sikre et tettere samarbeid om saker som gjelder hele leden. Styringsgruppa består av kultursjefene fra alle kommunene langs leden samt Ingeborg og Sigmund Bø på Lia gård. Gruppa samarbeider om arrangementer, markedsføring, problemstillinger rundt merking/skjøtsel og overnatting. Overnatting er en utfordring på deler av strekningen. Tiltak 2A, støtteordning i forhold til opprettelse av overnattingstilbud, er derfor

kjærkomment. Dette er noe som ikke dukker opp av seg selv, spesielt ikke hos oss hvor mye av strekningen går i fjellet. Det er sannsynlig at det er kommunen som må ta initiativ til at det opprettes nye tilbud, men i samarbeid med private.

I faktadelen om Østerdalsleden savner jeg at andre kommuner enn Rendalen og Åmot har blitt involvert. Jeg savner også at utfordringer framover beskrives, slik det gjøres for leder andre steder. Styringsgruppa har snakket om overnatting som en viktig utfordring å gripe fatt i, og samordning av overnatting. Kjennskap til hele leden og overnatting, servering osv. er dessuten viktig. Alle kommunene må kunne gi informasjon om minimum de neste 5 milene. Kommunene langs Østerdalsleden har kommet et godt stykke på vei i et positivt samarbeid som bør videreutvikles, Men hver enkelt person som har det formelle ansvaret (kultursjefene) har ikke tilstrekkelig tid til å gripe fatt i de større utfordringene, og i en helhetlig koordinerende funksjon i forhold til leden. Det vil derfor være svært positivt om denne funksjonen kan legges til Lia gård som pilegrimssenter. Om senteret også får en egen pilegrimsprest som jobber for hele leden, vil dette være et svært godt utgangspunkt for videreutvikling av Østerdalsleden.

Når det gjelder en ny guidebok for hele Østerdalsleden mener jeg denne gjerne må oversettes til engelsk med det samme. En når ikke bredere ut før informasjon er tilgjengelig på et språk som blir forstått av andre enn nordmenn.

Det overordnede målet bør være veien og ikke Nidaros. Østerdalsleden bør være knyttet sammen med andre pilegrimsleder, de bør være skiltet i begge retninger, og det bør være enkelt å knytte andre stier og opplevelser til pilegrimsleden, uten at det dermed blir inkludert i begrepet pilegrimsled: Alternative stier i andre naturområder, til severdigheter, til kirkebygg, til overnatting, arrangementer osv. Menigheter og lokalsamfunn bør oppfordres til å vise omsorg for vandrere, skape tilbud langs leden, og bidra med interesse for den lokale delen av pilegrimsleden. For å skape engasjement bør det gis tilbud til pilegrimer og brukere i alle aldre, og med ulike forventninger til hva en pilegrimsled er.

Tynset 14.04.09,
Beate Hjertager,
Kultursjef Tynset kommune